

„Śladami Operacji Łódzkiej”

Historia Łodzi i regionu w I wojnie Światowej oraz wielkiej bitwy pod Łodzią – największej operacji manewrowej frontu wschodniego.

„Śladami Operacji Łódzkiej”

**Historia Łodzi i regionu w I wojnie Światowej oraz
wielkiej bitwy pod Łodzią – największej operacji
manewrowej frontu wschodniego.**

Przygotował:
Mgr. Antoni
Markiewicz

1. Plan przygotowania wycieczki

Lp.	Przygotowanie treści poznawczych	Przygotowanie organizacyjne	Przygotowanie finansowe	Termin realizacji
1.	Planowanie pracy turystyczno-poznawczej oraz ustalenie obsady kierownictwa wycieczki	Ustalenie celów wycieczki i programu oraz wybór opiekunów	Ustalenie kosztorysu i składek ubezpieczeniowych na każdego ucznia	
2.	Nabór uczestników	Rozmowa z rodzicami w sprawie chętnych, zapisy zainteresowanych uczniów	Ustalenie ceny za osobę	
3.	Opracowanie trasy i programowanie wycieczki	Poszukiwanie informacji na temat trasy, miejsc na trasie. Ustalenie minutowego programu wycieczki	Wpłata zaliczki przez rodziców (nie jest wymagane)	
4.	Planowanie i zamawianie usług	Zamówienie biletów, wyżywienia, autokaru	Wpłata zaliczki przez organizatorów (nie jest wymagane)	
5.	Prace przygotowawcze z uczniami oraz sporządzenie dokumentacji z wycieczki	Omówienie programu wycieczki. Rozmowa programu. Potwierdzenie rezerwacji wycieczki, wyżywienia oraz wszystkich niezbędnych dokumentów (w tym m.in. harmonogramu, listy uczestników, karty wycieczki, pisemnej zgody rodziców)		
6.	Przygotowanie ekwipunku	Sporządzenie listy uczestników. Ustalenie godzin wyjazdu oraz przyjazdu. Spotkanie informacyjne z rodzicami. Przekazanie informacji co do niezbędnego wyposażenia każdego dziecka.	Rozliczenie wycieczki	

2. Regulamin uczestnika wycieczki

§ 1 Zasady ogólne

Zachowanie człowieka w miejscach publicznych daje świadectwo o jego kulturze, może mieć również wpływ na bezpieczeństwo wielu osób.

Dlatego każdy uczestnik wycieczki zobowiązany jest:

1. Zachowywać się w sposób zdyscyplinowany i kulturalny.
2. Stosować się do poleceń, zakazów i nakazów wydawanych przez opiekunów lub przewodników.
3. Nie oddalać się od grupy bez wyraźnego zezwolenia opiekuna.
4. Przestrzegać przepisów ruchu drogowego i zachowywać ostrożność na ulicach i w innych miejscach, w których może grozić jakiegokolwiek niebezpieczeństwo.
5. Kulturalnie odnosić się do opiekunów, kolegów i innych osób.
6. Traktować z należytym respektem obiekty zabytkowe i eksponaty muzealne.
7. Nie śmiecić, nie niszczyć zieleni, nie płoszyć zwierząt.
8. W miejscach noclegowych postępować zgodnie z obowiązującym tam regulaminem.
9. Przestrzegać godzin ciszy nocnej.
10. Dbać o czystość, ład i porządek w miejscach, w których się przebywa.
11. Bezwzględnie przestrzegać zakazu palenia papierosów, picia alkoholu, zażywania narkotyków oraz innych środków odurzających.

Wobec uczestników, którzy nie przestrzegają regulaminu i zasad przepisów bezpieczeństwa, będą wyciągnięte konsekwencje zgodnie z kryteriami ocen z zachowania zawartych w wewnątrzszkolnym systemie oceniania. W przypadku naruszenia przez ucznia punktu 11, zawiadamia się jego rodziców (prawnych opiekunów) oraz dyrektora szkoły. Rodzice (prawni opiekunowie) zobowiązani są do natychmiastowego odebrania dziecka z wycieczki.

§ 2 Obowiązki kierownika wycieczki

1. Opracowanie programu i harmonogramu wycieczki.
2. Terminowe przygotowanie i przedstawienie do zatwierdzenia dokumentacji wycieczki oraz jej terminowe rozliczenie.
3. Zapoznanie z regulaminem wycieczki oraz z zasadami bezpieczeństwa wszystkich jej uczniów.
4. Zapewnienie warunków do realizacji programu wycieczki oraz sprawowania nadzoru w tym zakresie.
5. Określenie zadań dla opiekunów w zakresie realizacji programu oraz zapewnienie opieki i bezpieczeństwa uczestnikom wycieczki.
6. Nadzorowanie, zaopatrzenie uczestników w sprawny sprzęt i ekwipunek oraz apteczkę pierwszej pomocy.
7. Organizowanie transportu, wyżywienia i noclegów dla uczestników wycieczki.
8. Dokonywanie podziału zadań wśród uczestników.
9. Dysponowanie środkami finansowymi przeznaczonymi na organizację wycieczki.
10. Dokonywanie podsumowania, oceny i rozliczenia finansowego wycieczki po jej zakończeniu.
11. Dowody finansowe będące podstawą rozliczenia wycieczki (rachunki, paragony, oświadczenia itp.) są przechowywane przez kierownika wycieczki do końca roku szkolnego.

§ 3 Obowiązki opiekuna

1. Sprawowanie opieki nad powierzonymi uczniami.
2. Współdziałanie z kierownikiem w zakresie realizacji programu i harmonogramu wycieczki.
3. Sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem regulaminu przez uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa.
4. Nadzorowanie wykonywania zadań przydzielonych uczniom.
5. Wykonywanie innych zadań zleconych przez kierownika.

3. Harmonogram wycieczki

Godzina wyjazdu	Ilość kilometrów w trakcie poszczególnych przejazdów	Miejscowość	Program	Adres punktu żywieniowego
9:15		Łódź	Wymarsz z pod szkoły w kierunku Muzeum Tradycji Niepodległościowych	
9:30 – 10:30		Łódź	Podział biorących udział w wycieczce uczniów na dwie grupy. Zwiedzanie w grupach czasowej ekspozycji muzealnej pt. „Operacja Łódzka. W setną rocznicę I wojny światowej”	
10:30 – 11:00	14,5	Łódź – Gadka Stara	Przejazd autokarem do Gadki Starej w okolicy cmentarza wojennego (koniec trasy na parkingu pod cmentarzem)	
11:00 – 12:00		Gadka Stara	Spacer po cmentarzy połączony z opowieścią o historii powstania nekropolii oraz historią bitwy i uzbrojenia walczących w niej stron	
12:00 – 12:30	24	Gadka Stara – Gałków Duży	Przejazd autokarem z okolic cmentarza wojennego w Gadce Starej do Muzeum im. Leokadii Marciniak w Gałkowie Dużym	
12:30 – 14:00	1 (przemarsz piechotą)	Gałków Duży – Gałków Mały	Zwiedzanie z jedną grupą uczniów Muzeum im. Leokadii Marciniak, w którym prezentowane są pamiątki po walkach z 1914 r.. Jednocześnie przemarsz z grupą drugą z pod muzeum do pobliskiego cmentarza wojennego w Gałkowie Małym. Następnie zamiana grup.	
14:00 – 14:30	8	Gałków Duży – Kraszew	Przejazd autokarem z pod muzeum w Gałkowie Dużym do Kraszewa	
14:30 – 15:30		Kraszew	Obiad w wynajętej sali w Kraszewie, po obiedzie podsumowanie wycieczki	Ul. Rokicińska 8, Kraszew
15:30 – 16:00	17	Łódź	Przejazd autokarem z Kraszewa do Łodzi, zakończenie wycieczki pod szkołą	
Adnotacja programu prowadzącego lub sprawującego nadzór pedagogiczny				Zatwierdzam (pieczęć i podpis dyrektora szkoły)

4. Cześć merytoryczna wycieczki

Cele ogólne:

- Poznanie regionu, w którym odbywa się wycieczka, jego historii i roli jaką odegrał w okresie I wojny światowej (muzea, cmentarze wojenne, pojedyncze mogiły, umocnienia militarne)
- Przyswojenie świadomości odpowiedzialności za pamięć poległych rodaków i ochrony miejsc ich pochówku
- Poszerzanie wiedzy z różnych dziedzin historii – tej lokalnej jak i ogólnej, tej szeroko pojętej
- Rozwijanie inwencji twórczej, aktywnej postawy, pełnienie różnych ról
- Rozwijanie samodyscypliny, samokontroli w postępowaniu względem siebie i innych
- Kształtowanie wartościowych cech charakteru i woli
- Wspomaganie rodziny i szkoły w procesie wychowania
- Przeciwdziałanie patologiom społecznym, pożyteczne spędzanie czasu
- Kształtowanie umiejętności pracy w grupie
- Dbalność o bezpieczeństwo własne i innych
- Wychowanie młodego człowieka – Europejczyka, świadomego swej własnej historii
- Kształtowanie poczucia świadomości i godności każdego człowieka
- Kształtowanie postawy patriotycznej względem Państwa i własnego regionu

Cele szczegółowe:

- Poznanie zasad zachowania się w miejscach publicznych
- Zdobycie umiejętności zachowania się na wycieczkach
- Doskonalenie umiejętności zachowania się w grupie rówieśniczej
- Wyrabianie umiejętności radzenia sobie przez dłuższy czas poza domem
- Kształcenie umiejętności zachowania się w muzeach oraz innych ośrodkach kultury i rozrywki
- Nauka prawidłowej komunikacji, aktywnego słuchania, wyzwolenie pozytywnych emocji i ekspresji werbalnej
- Zamiłowanie do turystyki w czasie zwiedzania atrakcyjnych miejsc
- Poszanowanie pamięci o poległych żołnierzach na ziemiach polskich – nie tylko Polaków ale wszystkich innych

5. Program szczegółowy wycieczki

- **9:15** - Wymarsz spod szkoły w kierunku Muzeum Tradycji Niepodległościowych
- **9:30 – 10:30** - Podział biorących udział w wycieczce uczniów na dwie grupy. Zwiedzanie w grupach czasowej ekspozycji muzealnej pt. „Operacja Łódzka. W setną rocznicę I wojny światowej”
- **10:30 – 11:00** - Przejazd autokarem do Gadki Starej w okolicy cmentarza wojennego (koniec trasy na parkingu pod cmentarzem)
- **11:00 – 12:00** - Spacer po cmentarzu połączony z opowieścią o historii powstania nekropolii, przebiegu bitwy i uzbrojenia walczących stron (możliwa prezentacja umundurowania i uzbrojenia z udziałem Grupy Rekonstrukcji Historycznej „Żelazny Orzeł”)
- **12:00 – 12:30** - Przejazd autokarem z okolic cmentarza wojennego w Gadce Starej do Muzeum im. Leokadii Marciniak w Gałkowie Dużym
- **12:30 – 14:00** - Zwiedzanie z jedną grupą uczniów Muzeum im. Leokadii Marciniak, w którym prezentowane są pamiątki po walkach z 1914 r. Jednocześnie przemarsz z grupą drugą spod muzeum do pobliskiego cmentarza wojennego w Gałkowie Małym. Następnie zamiana grup.
- **14:00 – 14:30** - Przejazd autokarem z pod muzeum w Gałkowie Dużym do Kraszewa
- **14:30 – 15:30** - Obiad w wynajętej sali w Kraszewie, po obiedzie podsumowanie wycieczki
- **15:30 – 16:00** - Przejazd autokarem z Kraszewa do Łodzi
- **16:00** - Zakończenie wycieczki pod szkołą

6. Załączniki

Odwiedzane miejsca

Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi i wystawa „Operacja Łódzka. W setną rocznicę I wojny światowej”

Muzeum w budynkach przy ulicy Gdańskiej 13 i w Oddziale Martyrologii Radogoszcz przy ulicy Zgierskiej 147 w Łodzi, przechowuje ponad 45000 różnego rodzaju eksponatów związanych z dziejami Łodzi, regionu łódzkiego, Polski, z losami obywateli polskich różnych narodowości. Archiwalia, ikonografia, muzealia, zbierane od 1960 roku, dotyczące społeczeństwa od XVIII wieku do czasów nam współczesnych są stale uzupełniane, opracowywane, katalogowane, udostępniane na wystawach stałych, czasowych oraz przechowywane w zbiorach. Szczególnie bogato udokumentowane są walki żołnierzy polskich na wszystkich frontach II wojny światowej, martyrologia społeczeństwa polskiego od czasów carskich do 1956 roku. Zbiory militariów z okresu II wojny światowej, w tym broni, części umundurowania, pamiątki patriotyczne czasów zaborów, eksponaty związane z postaciami Tadeusza Kościuszki, Józefa Piłsudskiego, zbiory sztandarów i plakatów, pozostałości po obozach jenieckich, koncentracyjnych, łagrach - by wymienić tylko kilka przykładów - cały czas służą społeczeństwu. Zwiedzających grupowo i indywidualnie nasze Muzeum zapraszamy na prezentowane wystawy, na lekcje muzealne, prelekcje i odczyty, na spotkania z Kombatantami, Grupami Rekonstrukcji Historycznej itp.

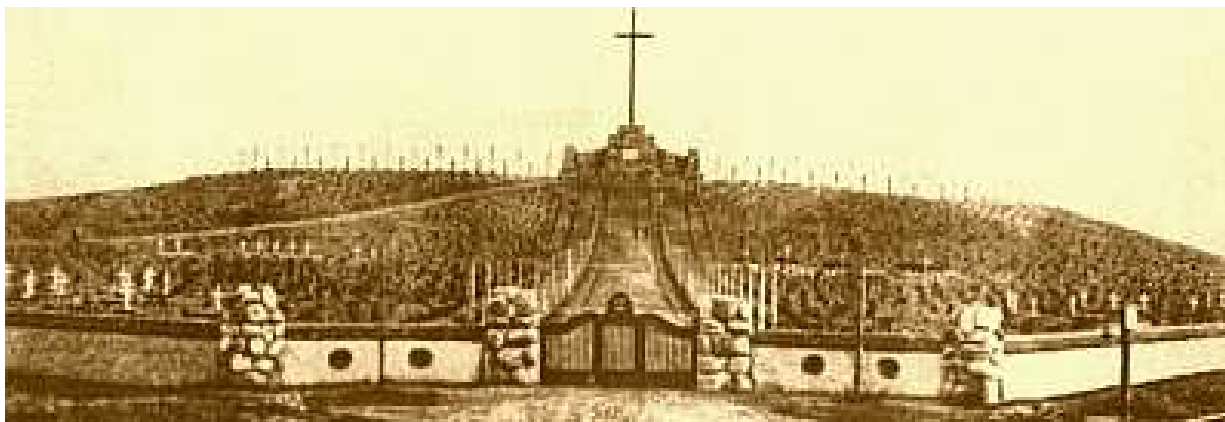

Wystawa przedstawia dzieje największej bitwy manewrowej na froncie wschodnim w listopadzie i grudniu 1914 roku. Toczyła się ona na obszarze centralnej Polski. Celem Rosjan było odciążenie Francuzów i wdarcie się na Śląsk, aby przed Bożym Narodzeniem zakończyć zwycięsko wojnę z państwami centralnymi. Niemcy wraz Austro-Węgrami mieli zadanie zdobyć Warszawę i przekroczyć Wisłę wypierając Rosjan z ziem dawnego Królestwa Polskiego.

Na prezentowany materiał wystawienniczy składają się wybrane rodzaje broni białej i palnej, elementy oporządzenia wojskowego, artefakty pochodzące z pól bitewnych, dokumenty, mapy i inne archiwalia z epoki. Ekspozycja ukazuje nie tylko dzieje Operacji Łódzkiej, ale na szerokim tle także historię I wojny światowej w Europie oraz losy Łodzi pod okupacją niemiecką do listopada 1918 roku, łącznie z rozbrajaniem Niemców w dniu 11 listopada.

Cmentarz wojenny w Gadce Starej

Cmentarz wojenny w Gadce Starej to nekropolia znajdująca się w Gadce Starej, na południowo-wschodnim krańcu miejscowości, wzdłuż ulicy Czartoryskiego. Od północnego-zachodu graniczy z czynnym cmentarzem pw. św. Maksymiliana Kolbe.

Spoczywają tu prochy żołnierzy z I wojny światowej poległych podczas bitwy pod Łodzią. Zachował się kamienny obelisk z napisami *Pro Patria* (łac. *Za Ojczyznę*) i *Hier ruhen in Gott 2000 Tapfere Krieger* (niem. *Tu spoczywa w Bogu 2000 dzielnych żołnierzy*). Pochowani są tu także żołnierze armii niemieckiej polegli we wrześniu 1939 roku. Na początku lat 70. na cmentarz przeniesiono szczątki żołnierzy niemieckich i rosyjskich, złożone wcześniej na cmentarzu wojennym w Parku Wolności w Pabianicach.

Muzeum im. Leokadii Marciniak w Gałkowie Dużym

Muzeum im. Leokadii Marciniak w Gałkowie Dużym to społeczna placówka kulturalna, jedyna w powiecie wschodnio łódzkim i w gminie Koluszki. Gromadzi zbiory etnograficzne, historyczne, archiwalne o charakterze regionalnym, a także narzędzia rolnicze i militaria. Organizuje wystawy, konkursy, imprezy kulturalne. Wydaje publikacje naukowe, popularno-naukowe i literackie. Kierownikiem muzeum jest mgr inż. Małgorzata Pakuła.

W muzeum eksponowane są dokumenty życia społecznego (m.in. stroje lokalne, mundury), narzędzia i maszyny rolnicze (m.in. radła, pługi, brony, kierat konny, kultywator konny, siewnik, dołownik, kopaczka gwiazdowa), liczne przedmioty codziennego użytku, fotografie mieszkańców i budynków wiejskich, mapy i dokumenty, militaria z czasów pierwszej i drugiej wojny światowej, ilustracje dotyczące bitew i potyczek zbrojnych w okolicach Gałkowa.

Cmentarz wojenny w Gałkowie Małym

Na leśnym wzgórzu w pobliżu zachowanych do dziś okopów Niemcy urządzili po bitwie cmentarz wojenny. Pierwotnie dzielił się na cztery części: rosyjską, niemiecką, katolicką i żydowską. Z biegiem lat nekropolia uległa zapomnieniu i zniszczeniu. Betonowe nagrobki posłużyły miejscowym mieszkańcom jako materiał budowlany. Na cmentarzu ocalał tylko głaz niemieckim napisem „Tu spoczywa 500 dzielnych żołnierzy rosyjskich, poległych za swoją ojczyznę”.

Wycieczka :

- 1- 8.00 – Zbiórka
- 2- 8.20 – Wyjazd do muzeum tradycji niepodległościowych w Łodzi
- 3- 9.00-10.00 – Zwiedzanie muzeum
- 4- 10.00-10.30 – przejazd do gadki starej na cmentarz wojenny (ul. Czartoryskiego)

Przed wejściem na teren nekropolii, ustawiona jest czytelna tablica pt. "Cmentarz Ofiar I Wojny Światowej - Gadka Stara". Umieszczono na niej plan sytuacyjny i rozmieszczenie mogił żołnierskich oraz historię jego powstania. Cmentarz nazywany jest "Grobową Górą" i powstał na miejscu pobojuwiska po zaciętej bitwie, która rozegrała się w dniach 21-23 listopada 1914 roku w ramach tzw. "Operacji łódzkiej". Armiją niemiecką dowodził gen. Karl Litzmann Cmentarz założony zaraz po zakończeniu walk na przełomie 1914/15 roku. Jako, że to Niemcy wygrali tą bitwę to właśnie im przyszło uporządkowanie pobojuwiska. W efekcie na wzniesieniu powstał kameralny cmentarz, na którym wedle napisu na obelisku spoczywają prochy ponad 2000 żołnierzy niemieckich poległych w okolicy, plus nieokreślona choć zapewne spora liczba poległych żołnierzy rosyjskich. Zachował się kamienny obelisk z napisami Pro Patria (łac. Za Ojczyznę) i Hier ruhen in Gott 2000 Tapfere Krieger (niem. Tu spoczywa w Bogu 2000 dzielnych żołnierzy).

kamiennie stele z nazwami niemieckich jednostek wojskowych oraz podłużne, ziemne mogiły zbiorowe. Pochowano tu bliżej niustaloną liczbę żołnierzy (około 2-3 tysięcy)

- 5- 10:30-11.00 – Zwiedzanie cmentarza
- 6- 11:00-12.00- Przejazd do Gałkowa dużego
- 7- 12.00-13.00- Zwiedzanie Muzeum im. Leokadii Marciniak ul. Dzieci Polskich 20
- 8- 13.00- Przejście na cmentarz w Gałkowie małym Zlokalizowany w lesie, na przedłużeniu ulicy Wojska Polskiego, ok. 150 m od zabudowań,

Cmentarz wojenny, upamiętniający żołnierzy z I i II wojny światowej. Upamiętnia przede wszystkim wydarzenia z 23 listopada 1914 r., kiedy natarcie armii niemieckiej (w tym 3 Dywizji Gwardii pod dowództwem gen. Litzmanna) rozbiło obronę Rosjan (6 Dywizja Syberyjska) i pozwoliło na wyrwanie się z okrążenia. Zginęło wówczas ok. 500 żołnierzy rosyjskich. Cmentarz zajmuje pagórek, jego granice wyznaczono betonowymi palikami. Na cmentarzu kamienny pomnik upamiętniający 500 żołnierzy Armii Rosyjskiej z 1914 r. (tekst w języku niemieckim) wraz z dwoma płytami nagrobnymi, kamienny pomnik upamiętniający żołnierzy Wojska Polskiego z 1939 r., kapliczka Matki Boskiej z tekstem Janusza Mariona-More, kamienny pomnik upamiętniający żołnierzy Armii Niemieckiej i Armii Rosyjskiej z 1914 r. oraz mogiły ziemne żołnierzy WP z 1939 r. Pagórek mieszkańcy Gałkowa nazywają potocznie „Górką Hitlera”

- 9- 13:30 – Przejazd na obiad villa roma, ul. Łódzka 89, Gałków mały